

UNELE ASPECTE REFERITOARE LA GEOGRAFIA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ DIN PERIOADA 1940-1947

SORIN GEACU¹

ABSTRACT. *Some Aspects Related to Geography in the Cluj University between 1940 and 1947.* The study includes a series of information that came out from the research of the archives belonging to the Romanian National Archives in Bucharest, regarding the troublesome period when the Cluj School of Geography and its Institute took refuge in Sibiu and Timișoara, and then came back to Cluj. The paper approaches several aspects concerning the organization and framing of the School of Geography departments, promotions that took place during that time, but also purges made on political criteria, as well as the involvement of staff members of the Institute of Geography within the Cluj University in the national action to support the territorial integrity of Transylvania, by means of their scientific research and studies.

Keywords: *“King Ferdinand I” University, refuge, Centre of Transylvanian Studies, Scientific sessions of Geography professors, Romanian Geographical Review, Transylvania, studies, territorial integrity.*

1. INTRODUCERE

Materializarea politicii revizioniste a unor state europene precum Germania nazistă, Ungaria, URSS și Bulgaria, a avut consecințe dramatice asupra României, înfloritorul regat fiind astfel supus unor rapturi teritoriale pe care a fost nevoit să le accepte pe moment, dată fiind conjunctura geopolitică internațională nefavorabilă ei. Prăbușirea rând pe rând ai aliaților tradiționali ai României: Cehoslovacia, Polonia, Franța și mai apoi a regatelor Iugoslaviei și Greciei, precum și izolarea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, au făcut imposibile aplicarea garanțiilor de securitate pentru România. În această conjunctură belicoasă, țara noastră s-a văzut rând pe rând supusă cedărilor teritoriale în vara și toamna anului 1940: la 28 iunie a Basarabiei și Bucovinei de Nord ocupate

¹ *Institute of Geography of the Romanian Academy, 12 Dimitrie Racoviță Street, sector 2, RO-023993, Bucharest, Romania, e-mail: geacusorin@yahoo.com.*

samavolnic de URSS; la 30 august a Transilvaniei de nord-vest, cedată Ungariei hortiste în urma Dictatului de la Viena; la 7 septembrie a Cadrilaterului, respectiv județele Caliacra și Durostor, cedate Bulgariei nerecunoscătoare!

În această conjunctură nefavorabilă, Clujul s-a aflat inclus în teritoriul Transilvaniei de nord-vest cedat, astfel că, Universitatea „Regele Ferdinand I” a fost nevoită, aidoma altor multe instituții românești, să se refugieze din teritoriul cedat, în alte locații, respectiv la Sibiu și la Timișoara, unde a funcționat în perioada 1940-1945. La Sibiu au funcționat facultățile de Drept, Litere și Filosofie și Medicină cu institutele lor, iar la Timișoara, Facultatea de Științe, cu secțiile și institutele sale, printre care s-a numărat și Secția de Geografie și Institutul de Geografie al Universității. Trebuie menționat aici că în primul an al refugiului, în anul universitar 1940/1941, Secția de Geografie a funcționat separat, astfel: la Timișoara, catedra de Geografie fizică și a României și Institutul de Geografie sub conducerea profesorului Vasile Meruțiu, în cadrul Facultății de Științe; la Sibiu, catedra de Antropogeografie, sub conducerea profesorului Sabin Opreanu, în cadrul Facultății de Litere. Această despărțire vremelnică a pus serioase probleme de comunicare, de gestionare a secției, inducând unele tensiuni între șefii de catedră. Universitatea, cu facultățile și institutele ei, a avut un răgaz de doar două săptămâni pentru refugiarea și delocalizarea în cele două locații.

2. ASPECTE MAI PUȚIN CUNOSCUTE

Anul 1940 a fost unul foarte dificil, întrucât în urma impunerii Dictatului de la Viena din 30.VIII.1940, Clujul a fost ocupat de Ungaria, astfel, Universitatea „Regele Fedinand I” a fost nevoită să ia calea refugiului. După instalarea la Timișoara a Facultății de Științe a Universității din Cluj, Secția de Geografie avea următoarea încadrare: profesorii Vasile Meruțiu și Sabin Opreanu, șefii de lucrări – Tiberiu Morariu și Laurian Someșan, asistenți – Radu Meruțiu și Alexandrina Hațiegan și preparatori Elena Hotăran și Fabiu (Fabian) Dumbravă. Cele două catedre: una de Geografie Generală și Geografie Umană și cealaltă de Geografie fizică și Geografia României, constituiau de fapt Institutul (Secția) de Geografie a Universității.

Din documentele păstrate, în 1941 se întrezărea *o ruptură* a secției clujene de Geografie. Cauza era faptul că Facultatea de Litere a Universității fusese evacuată împreună cu sediul Universității la Sibiu, unde, cei care urmau specializarea Istorie-Geografie nu aveau cadre didactice pentru disciplinele geografice. Inițial, pentru foarte scurt timp, a predat profesorul Sabin Opreanu. Dar apoi, consiliul Institutului a optat pentru Laurian Someșan, care, detașându-se la Sibiu, a predat cursurile de Geografie umană. Someșan era și cadru didactic pentru disciplinele geografice la Academia Comercială „Regele Mihai I” din Cluj refugiată la Brașov. Așa s-a reușit să rămână integral Institutul de Geografie la Timișoara.

În luna iulie a anului 1941, se constituie „Centrul de Studii Transilvănene” al Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj-Sibiu, care, atunci, cuprindea și o „Secție Etnografică și Geografică”, în care au activat și Sabin Opreanu și Laurian Someșan. În cadrul Societății de Științe din Cluj, se organizase în 1941-1942 „Colocviul Geografic” în care, în cele 3 ședințe organizate se susținuseră 6 comunicări.

Tot profesorul Opreanu a participat și la Congresul profesorilor de Geografie din România desfășurat la Arad (25-28.X.1943), în care a conferențiat despre „*Valea Mureșului ca axă a Românismlui*”, iar profesorul Alexandru Borza despre „*Importanța antropogeografică și fitogeografică a valurilor și movilelor din Banat*”.

Profesorul Sabin Opreanu fusese și delegatul geografilor ardeleni la Congresul Profesorilor de Geografie din România desfășurat la Piatra Neamț (19-21.V.1940).

Institutul de Geografie înființase „Colocviile profesorilor de Geografie” în luna februarie 1942, președinte fiind profesorul Sabin Opreanu. În 1942 în cadrul acestora se prezentaseră 11 comunicări științifice. Colocviile profesorilor de Geografie de la Timișoara, au fost create din dorința de a se păstra o legătură cât mai strânsă între profesorii din mediul preuniversitar și lumea geografică universitară, după modelul Universității din București. Inițiativa creerii acestora o avuseseră profesorii Sabin Opreanu și Tiberiu Morariu, scopul lor fiind „*intensificarea cercetării problemelor geografice și a celor înrudite cu geografia*”. Lucrările s-au desfășurat în sala de cursuri a Institutului de Geografie. Dintre comunicări amintim pe cele susținute de: Tiberiu Morariu: „*Părerii germane și maghiare asupra structurii entice a orașelor Transilvaniei, Banatului și Crișanei*”; „*Elementul germanic în Transilvania*”; Sabin Opreanu: „*Scoaterea aurului din nisipurile fluviatile din regiunea Borlova (Banat) și de pe valea Mureșului*”; „*Călătoria lui Beniamino da Tudela în Vlachia în secolul al XII-lea*”; „*Terasele artificiale pentru culturi în România*”; Alexandrina Hațiegan: „*Evoluția rețelei hidrografice a Sibiului*”.

Prin pensionarea în 1941 a profesorului Vasile Meruțiu, Catedra de Geografie fizică și Geografia României s-a declarat vacantă prin Monitorul Oficial din 9.VI.1942. Consiliul Facultății de Științe desemnase o comisie însărcinată cu ocuparea acesteia, alcătuită din profesorii Alexandru Borza (președinte), Sabin Opreanu, Victor Stanciu și de la București profesorul Vintilă Mihăilescu, iar de la Iași, profesorul Mihai David. La 22.VI.1942 ea se întrunește la Institutul Botanic, opinând pentru ocuparea ei de către șeful de lucrări Tiberiu Morariu „*care prin activitatea sa valoroasă, prin activitatea sa didactică și organizatorică, prin personalitatea sa culturală și prin activitatea sa națională, întrunește toate condițiile pe care legea le cere de la un profesor universitar*” (ANCR, Fond MCNC, Dos. 1299/1942, f. 267).

În raportul acelei comisii era specificat și faptul că: „*Domnul T[iberiu]. Morariu este și un organizator iscusit. Dacă Institutul de Geografie a salvat cu prilejul refugiului o mare parte din frumoasa lui zestre de la Cluj, este meritul de necontestat*”

al dânsului. De la început, până în ultimul moment al părăsirii Clujului, dânsul a privegheat neobosit ca să fie împachetat și expediat tot ce era necesar la Institut și în refugiu, și să poată funcționa din primul moment în bune condițiuni. Astfel, a fost adusă la Timișoara aproape întreaga zestre câștigată de Institut de la Unire încoace ca; bibliotecă, hărți, dispozitive și aparate. La Timișoara în ultimii doi ani, de asemenea a contribuit plin de inițiativă și râvnă la organizarea și completarea cu cele necesare a Institutului” (ANCR, Fond MCNC, Dos. 1299/1942, f. 272).

Prin Decretul 3738 din 22.XII.1942, Ștefan Manciulea se numește „conferențiar de Geografie regională (Geografia țărilor)” (ANCR, Fond MCNC, Dos. 2524/1943, f. 30). Gheorghe Pop este trecut ca șef de lucrări suplinitor în locul lui Tiberiu Morariu promovat profesor și șef de catedră. Licențiat în Științe Naturale, fusese preparator la Laboratorul de Mineralogie. Tiberiu Morariu, într-un referat înaintat decanului Facultății de Științe la 19.XI.1942, menționa faptul că Gheorghe Pop „este un element bine pregătit și care lucrează într-un domeniu care este în strânsă legătură cu Geografia fizică, îl recomand cu toată convingerea, că în momentele actuale nu avem o altă persoană mai potrivită pentru suplینirea acestui post” (ANCR, Fond MCNC, Dos. 4375/1945, f. 248).

Consiliul Societății Regale Române de Geografie în ședința din 24.IV.1942, a adoptat hotărârea de a elabora „Dicționarul Geografic al Transnistriei”, ancheta de teren desfășurându-se între 28.VII,1942 și 15.IX.1942. La aceasta au luat parte dr. Tiberiu Morariu și studentul Marius Bizerea. Consiliul realizase și un chestionar cu 100 de puncte, la alcătuirea căruia participase și profesorul Sabin Opreanu.

La 15.V.1942, în cadrul Societății Regale Române de Geografie, Valeriu Butură prezentase comunicarea „Plante medicinale în credința românilor din Țara Oltului”. În Consiliul Societății Regale Române de Geografie din 14.II.1940 fuseseră aleși Vasile Meruțiu, Sabin Opreanu și Ștefan Manciulea. Meruțiu era reprezentant și în comitetul de redacție al Buletinului acestei Societăți (1940-1942).

Notăm și colaborarea geografilor clujeni la Revista Geografică Română (director Nicolae Alexandru Rădulescu, cu apariție la Cluj și București) și anume: Tiberiu Morariu – „Contribuțiuni la glaciațiunea din Munții Rodnei” (1940) și „Distribuția geografică a populației Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului în 1930” (1941); Sabin Opreanu – „Călătoria lui Beniamino da Tudela în Vlachia” (1942) și Laurian Someșan – „Rolul factorilor geografici în așezarea și în viața economică a satelor din Depresiunea Sibiului” (1942). În comitetul de redacție al acesteia erau Tiberiu Morariu (Timișoara) și Laurian Someșan (Sibiu), iar în 1943 Tiberiu Morariu și Ștefan Manciulea (Timișoara).

Fabiu Dumbrovă, în 1944, avea întocmite „Harta localităților românești din județele Sătmar și Sălaj” la scara 1/500.000 și „Harta cu repartitia românilor în Secuime” la scara 1/1 milion (ANCR, Fond MCNC, Dos. 1583/1944).

În anul 1947 au fost îndepărtați din facultate profesorii Sabin Opreanu și Ștefan Manciușea pe criterii politice. De exemplu, „*refuzând să intre în PCR, Ștefan Manciușea este eliminat din învățământul superior cu formula comprimarea catedrei*” (Sorina Vlad et alii, 2000, *op. cit.*, pag. 198).

3. IMPLICAREA GEOGRAFILOR CLUJENI ÎN ACȚIUNEA NAȚIONALĂ DE SUSȚINERE A INTEGRITĂȚII TERITORIALE A TRANSILVANIEI

Este un aspect foarte important, dar puțin semnalat. Dictatul nefast de la Viena din 30.VIII.1940, a impus României cedarea unei părți a Transilvaniei și a Crișanei, dar și a întregului Maramureș către Ungaria. Urmarea a fost că, în anii următori, în vederea redobândirii teritoriului cedat, la inițiativa dar și cu sprijinul înaltelor autorități centrale din București, s-au elaborat diferite studii referitoare la caracterul unitar al Transilvaniei, dar și la rolul acesteia în cadrul Regatului Român. În cadrul acestei acțiuni, au fost implicați și geografi universitari clujeni, care, animați de un profund patriotism, au purces la alcătuirea și publicarea de contribuții geografice documentare în această privință (de geografie istorică, umană, economică și politică). Acestea s-au realizat îndeosebi în limbile română și germană, numai câteva fiind redactate în limbile italiană, franceză și engleză.

Cei cinci geografi au fost: Tiberiu Morariu, Sabin Opreanu, Laurian Someșan, Ștefan Manciușea și Vasile Meruțiu. Profesorul Morariu chiar menționa în unele rapoarte înaintate decanului Facultății de Științe din Timișoara sau rectoratului Universității din Cluj, la Sibiu, faptul că în vara anului 1940 „*am fost însărcinat să lucrez de către Ministerul Afacerilor Străine și Ministerul Propagandei pentru lucrări geografice și etno-demografice*” (ANCR, Fond MI, Dos. 1055/1940, f. 54) și că, printre lucrările solicitate de Ministerul Propagandei, s-au numărat și cele referitoare la Maramureș.

Dintre studiile publicate de Tiberiu Morariu amintim: „*Entwicklung der Bevölkerungsdichtigkeit Siebenbürgens während der Jahre 1840-1930*” (București, 1940), „*Elementul germanic în Transilvania*” (Timișoara, 1942), „*Maghiarizarea orașelor din Transilvania*” (Sibiu, 1943) și „*Transilvania și Maramureșul*” (Sibiu, 1944).

Referitor numai la Maramureș, de la Tiberiu Morariu ne-au rămas patru lucrări semnificative: „*Maramureș – politisch, ethnisch und wirtschaftlich*” (București, 1941), „*Maramureșul în oragnismul etnic și politic al Țării Românești*” (București, 1941), „*Die Maramureș. Ein rumänisches Kerngebiet*” (București, 1942) și „*Emigrări maramureșene în Transilvania*” (Sibiu, 1944).

Profesorul Sabin Opreanu a elaborat lucrările: „*La Transilvania, nell'unità naturale della Romania*” (București, 1940); „*Siebenbürgen, eine naturgegebene Engänzung des rumänischen Lebensraumes*” (București, 1940); „*Valea Mureșului,*

axă etnică a Transilvaniei" (Sibiu, 1941); „*Valea Mureșului, axă economică a Transilvaniei*" (Sibiu, 1941) și cea cu semnificativul titlu „*Transilvania, centrul pământului românesc*" (Sibiu, 1944).

Și implicarea profesorului Laurian Someșan a fost impresionantă, acesta publicând studiile: „*Il problema etnico e geopolitico della frontiera occidentale*" (București, 1940, în colecția Studi e documenti romeni), „*Țara Silvaniei în unitatea spațiului transilvan*" (Zalău, 1940), „*Așezarea și hotarul spațiului transilvan*" (Sibiu, 1940), „*Fizionomia satului transilvan*" (Sibiu, 1941), „*Alter und Entwicklung der rumänischen Landwirtschaft in Siebenbürgen*" (București, 1941), „*Câmpia Tisei ca barieră etnică*" (București, 1943). Lucrarea sa „*Pământul românesc*" a fost publicată în limba franceză („*Le sol roumain*", Sibiu, 1944) de Centrul de Studii și Cercetări privitoare la Transilvania. Totodată, broșura cu titlul „*Vechimea și evoluția agriculturii românești în Transilvania*", tipărit la Brașov în 1941, s-a publicat și în limba italiană („*L'origine dell'agricoltura romana in Transilvania e la sue evoluzione*") la București, în anul 1943.

Cu deosebită minuțiozitate a lucrat și marele cărturar Ștefan Manciulea. Lui îi datorăm mai multe contribuții cum sunt: „*Românii și minoritățile etnice din Transilvania și părțile ungurene în întâia jumătate a veacului al XIX-lea*" (București, 1940), „*La frontiere Ouest de la Roumanie*" (București, 1940), „*Transilvania în cărțile românești de geografie apărute până la 1848*" (Timișoara, 1942), „*Elemente etnice străine așezate în Banat între anii 1000 și 1870*" (Timișoara, 1943). Studiul său intitulat „*Așezările omenesti din Ungaria și Transilvania în secolele XIV-XV*" (1941), a fost premiat în manuscris de către Academia Română în sesiunea generală din anul 1940 cu Premiul Statului. Totodată, volumul „*Câmpia Transilvaniei*", pe care l-a publicat în colecția cu frumosul titlu „*Țară și Neam*" (București, 1944), a fost considerat a fi „*cea mai bună și cea mai completă monografie asupra Câmpiei Transilvaniei*" (Revista Geografică, 1946, III, 1-3, pag. 207).

Și profesorul Vasile Meruțiu scrisese lucrarea *Nordwest Rumänien*, publicată la București în anul 1940, în publicațiile Ministerului Afacerilor Străine, colecția „*Denkschriften und Dokument*".

La inițiativa ministerelor Propagandei și Afacerilor Străine din București, s-a alcătuit și un volum intitulat „*Transilvania*" și publicat în 1943 în limba germană („*Siebenbürgen*"). În cadrul acestuia sunt inserate și contribuțiile marilor geografi clujeni, astfel: Tiberiu Morariu – „*Das Dentschtum in Siebenbürgen*"; Ștefan Manciulea – „*Die Städte Siebenbürgen*"; Sabin Opreanu – „*Die Szekler*" și Laurian Someșan – „*Die Ungarn*".

După terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, geografii clujeni s-au implicat în acțiunea de documentare necesară membrilor participanți la Conferința de Pace de la Paris (1946-1947). Scopul a fost același – revenirea Transilvaniei de Nord în trupul României și restabilirea graniței româno-ungare de la 1.I.1940.

Principala contribuție în acest sens este lucrarea elaborată de Tiberiu Morariu și Sabin Opreanu și publicată în limba engleză cu titlul „*The western frontier of Rumania*” (Cluj, 1946). Aceasta s-a tipărit și pe autori. Astfel, profesorul Tiberiu Morariu chiar nota faptul că lucrarea „*Granița de vest a României din punct de vedere fizic și biogeografic*” (Cluj, 1947) a fost „*făcută din încredințarea Ministerului de Externe pentru Conferința Păcii*” (ANCR, Fond MCIP, Dos. 353/1947, f. 117). S-a publicat și în limba engleză („*The western frontier of Rumania from the physical and biogeographical points of view*”, (Cluj, 1946). Contribuția profesorului Sabin Opreanu a avut titlul „*Frontiera de vest a României. Funcțiunea ei geoeconomică*” (Cluj, 1947).

Totodată și studiul profesorului Ștefan Manciulea - „*Granița de vest*”, tipărit în anul 1933, fusese „*apreciat de [ministrul] L[ucrețiu]. Pătrășcanu, participant la Tratatul de Pace de la Paris din 1947*” (Terra, 1, 1985, pag. 58).

4. CRÂMPEIE DIN ACTIVITATEA DIN INTERVALUL 1. IV. 1946 - 1. IV. 1947 A MEMBRILOR SECȚIEI DE GEOGRAFIE

Profesorul Tiberiu Morariu avea sub tipar următoarele lucrări științifice: „*Vânturile locale din Transilvania, Banat și Crișana*”, „*Răspândirea geografică a vegetației mediteranee din Banat*” și „*Fântânile arteziene din Banat*”.

Șeful de lucrări Gheorghe Pop efectuase cercetări de teren în toamna anului 1946 în regiunea de contact a bazinelor Mureș și Bega (arealul Zam-Ilia-Făget), „*în vederea adunării de material științific documentar pentru elucidarea problemelor geomorfologice în legătură cu vechea hidrografie a Mureșului inferior, obiectul unui studiu cu caracter mai vast*” (ANCR, Fond MCIP, Dos. 353/1947, f. 118). Totodată efectuase și multe excursii de cercetare a văii Chintăului (jud. Cluj) „*în scopul întocmirii unui studiu geomorfologic detaliat privitor la evoluția acestei văi*” (ANCR, Fond MCIP, Dos. 353/1947, f. 118).

Asistentul Fabiu Dumbravă împreună cu Tiberiu Morariu întocmiseră „*Harta județului Cluj*” la scara 1/150.000, pe care au prezentat-o într-o ședință a secției Cluj a Institutului de Cercetări Geografice al României. Aceștia executau atunci și „*Harta județului Năsăud*” care „*va fi curând terminată și va fi tipărită în cuprinsul acestui an*” (ANCR, Fond MCIP, Dos. 353/1947, f. 119). Acesta menționa totodată faptul că „*am adunat un bogat material cartografic din arhivele Inspectoratelor Cadastrale Timișoara și Cluj referitor la județele din tot cuprinsul Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului pe delimitatea suprafețelor comunelor*” executată la inițiativa profesorului Tiberiu Morariu, „*care ne va servi drept lucrare de doctorat pentru studiul Densitatea populației din Transilvania pe intervalul de la 1860 la 1940*” (ANCR, Fond MCIP, Dos. 353/1947, f. 119).

Un aspect important relatat de Fabiu Dumbravă a fost următorul: „din încredințarea Institutului de Geografie am condus ca și în anii precedenți serviciul administrativ al Institutului, organizând și ducând la bun sfârșit lucrarea migăloasă a întocmirii inventarului bunurilor Institutului cu ocazia reînțoarcerii din refugiu la Cluj. În același timp, am dat un prețios ajutor la orânduirea bibliotecii Institutului care are aproape 10.000 de volume, aranjând apoi singur publicațiile periodice străine preluate de la fosta Universitate maghiară” (ANCR, Fond MCIP, Dos. 353/1947, f. 120).

Asistenta Alexandrina Hațieganu întocmise și predase pentru volumul VIII al *Lucrărilor Institutului de Geografie clujean*, studiul „*Olăritul pe valea Sebeșului*”. Profesorul Sabin Opreanu avea două lucrări în curs de apariție: „*Limita superioară a culturii porumbului în România*” și „*Două epigeneze la nord și sud de Săliște (jud. Sibiu)*”.

Șeful de lucrări Valeriu Butură nota faptul că: „*Am urmărit îndeaproape aspectele variate ale vieții omenеști în cuprinsul Munților Apuseni, pentru stabilirea marilor regiuni antropogeografice: Mocănișea, Țara Moșilor, Regiunea băieșilor mineritului, Țara Zarandului, Depresiunea Beiușului și Depresiunea Huedinului. Am redactat și lucrarea - Deplasări sezoniere pentru munci agricole la mocanii din valea Arieșului*” (ANCR, Fond MCIP, Dos. 353/1947, f. 123).

Preparatorul Marius Bizerea numit la 1.I.1947, și funcționând ca bibliotecar, alcătuisese materialul intitulat „*Contribuțiuni la studiul Codrului bănățean*”.

În raportul Institutului de Geografie înaintat decanului Facultății de Științe la 16.VI.1947, semnat de profesorii Tiberiu Morariu și Sabin Opreanu, se arăta faptul că acesta începuse tipărirea vol. VIII din *Lucrările Institutului de Geografie al Universității din Cluj* „din care până la 1.IV.1947 s-au tipărit 6 coale. Din lipsă de fonduri tipărirea deocamdată nu o putem continua. Nădăjduim însă că în decursul acestui an s-o putem termina” (ANCR, Fond MCIP, Dos. 353/1947, f. 127).

5. CONCLUZII

În timpul refugiului Secției de Geografie și a Institutului omonim ale Universității Regele Ferdinand I la Sibiu și la Timișoara în perioada 1940-1945, apoi în condițiile dificile ale reînțoarcerii la Cluj din vara anului 1945, precum și a reînnoșării tradiției școlii geografice clujene așa cum a fost ea concepută și pusă în practică de savantul George Vălsan, și a fost asumată ulterior de toți membrii ei, aceștia au militat ca unul, prin toată ființa și activitatea lor, pentru redobândirea integrității teritoriale și de Neam a României. Membrii Institutului de Geografie și-au pus tot elanul, cunoștințele și energia lor creatoare în slujba acestei datorii, prin cercetări și studii doveditoare ale acestei unități.

Dacă la început studiile lor au fost răzlețe, începând cu 16 iunie 1942, odată cu crearea „Biroului Păcii” sub egida Ministerului Regal al Afacerilor Străine, la inițiativa ministrului Mihai Antonescu, dar și după disoluția acestui birou odată cu ocuparea abuzivă a țării noastre și comunizarea ei de către URSS, cercetările și studiile lor s-au desfășurat într-un cadru organizat. Misiunea „Biroului Păcii” a fost aceea ca să întreprindă prin membrii săi cercetări amănunțite, materializate în studii care să dovedească justetea revendicărilor românești, adică a graniței sale de vest, a unității teritoriale a țării, a vechimii și continuității locuirii românești a spațiului carpatic cuprins între Tisa, Nistru, Dunăre și Marea Neagră, care să constituie dovezi la tratativele de pace de după cel de-al Doilea Război Mondial.

BIBLIOGRAFIE

1. Geacu, Sorin, 1997, *Profesorul Dr. Laurian Someșan (1981-1986)*, Revista de Etnografie și Folclor, 42, 1-2, București.
2. Păcurar, Alexandru, 2019, *Lucrările Institutului de Geografie al Universității din Cluj – Travaux de l’Institut de Géographie de l’Université de Cluj (Roumanie) (1922-1947)*. Monografie, Editura Argonaut, Cluj-Napoca.
3. Vlad, Sorina, Săgeată, Radu, Geacu, Sorin, 2000, *Geografi români*, Edit. Semne, București.
4. *** (1940), *Arhivele Naționale Centrale ale României*, Fond Ministerul Instrucțiunii (MI), Dos. 1055/1940, București.
5. *** (1940-1943), *Revista Geografică Română*, București.
6. *** (1941-1943), *Buletinul Societății Regale Române de Geografie (1940-1942)*, București.
7. *** (1941-1945), *Arhivele Naționale Centrale ale României (ANCR)*, Fond Ministerul Culturii Naționale și Cultelor (MCNC), Dosare: 986/1941, 1299/1942, 2524/1943, 1583/1944, 4375/1945, București.
8. *** (1943), *Anuarul Universității “Regele Ferdinand I” Cluj-Sibiu, în al doilea an de refugiu 1941/1942*, Tipografia Cartea Românească, Sibiu.
9. *** (1947), *Arhivele Naționale Centrale ale României (ANCR)*, Fond Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice (MCIP), Dosar 353/1947, București.
10. *** (1979), *Sabin Opreanu*, Revista Terra, X, 2, București.
11. *** (1985), *Prof. Ștefan Manciu la 90 de ani*, Revista Terra, XVII, 1, București.

